

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N°. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
traţie. Preţul după tarif
şi învolajă.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

După primul act.

Bucureşti 12 Iulie.

Cortina a căzut şi pretutindeni se ridică osanale, înțelepciunii şi puterii statului român. România are astăzi incontestabil frâiele în mână şi cu înțelepciune şi modestie va conduce Balcanul.

Adevărul: „Balcanul al balcanicilor“ nu avea înțeles atâta timp cât din confederație era exclusă tocmai națiunea cea mai cultă și mai înaintată din peninsula. Pentru mulți însă, intrarea ei în acțiune a fost o mare surpriză. Și noua ei atitudine nu ne-o putem explica decât prin faptul, că spiritul public a suferit o întreagă prefacere. Națiunea română făcând mari eforturi pentru a-și apropia cât mai repede cultura apuseană, căzuse în extreme, prin convertirea ei servilă la cultura și limba franceză.

O reacțiune urmă în închinarea excesivă către Germani și în renunțarea la o inițiativă politică proprie.

Cu începutul unei ere noi, de conștiință afirmare națională, în literatură, artă etc., era firesc să se inaugureze și o politică la fel: *acea a propriilor noastre interese.*

Iată astăzi când primul act a reușit pe deplin, cuvine-se să descernem spre acela care a preconizat cel dintâiu această politică. Și nu încapem nici o îndoială că *înțeleptului din Valenii de Munte, marele Neculae Iorga trebuie să-i adresăm mulțumirile noastre.*

Cuprinși de dispreț pentru toți vecinii noștri din sud, necunoscându-i câtuși de puțin, conducătorii României nici nu vreau să aude de vre-o comunitate de interese dintre ei și noi.

„România nu e țară balcanică“, era nenorocita frază ce se repeta pretutindeni. Nimeni nu îndrăznea să cugete la o acțiune independentă, toți fiind vrăjiiți de bizara idee că am fi prea slabi.

O slăbiciune ce se baza însă pe un milion de ostași, fără ca să știe precis aceasta. Și când marele istoric a propus — sunt ani de atunci — o unire a tuturor popoarelor din peninsula sub conducerea noastră, a fost tratat în atâtea rânduri de nebul, de utopist etc.

Și au trebuit să vie evenimentele, demonstrând necesitatea și

eficacitatea unei confederații pentru ca să ne trezim.

Trebuie să înțeleagă toți că însemnătatea întregii acțiuni a României nu stă în obținerea graniței strategice, ci în stabilirea celui echilibrul, în intervențiunea desinteresată pentru pașnica dezvoltare a tuturor popoarelor din peninsula. *Nici o ură nu a mână sutel de mii de ostași români contra poporului Bulgar și stabilirea unei prietenii temeinice e mai posibilă decât ori-când, depinzând exclusiv de ei.*

Pentruca pacea, de care au atâta nevoie toate statele din peninsula, să fie temeinică, mai trebuie însă ca să se recunoască fie-cărui stat dreptul de a face biserici și școli conaționalilor săi din celelalte state. Numai asigurând traiul liniștit al acestora sub oblăduirea străină se va evita ori-ce conflict. Și o mare greșală ar săvârși România de nu ar impune tuturor aceasta.

Firesc că succesul de astăzi se datorește multor factori. Statul românesc propășește cu pași repezi sub înțeleapta ocărmuire a regelui Carol, al cărui merit mare este că a deus întotdeauna o muncă sânguitoare pentru binele supușilor săi. Marea virtute a Hohenzollernilor e că au știut a face o fericită alegere a sietnicilor lor și de a aculta și cumpăni bine toate sfaturile.

Și o dovadă de înaltă înțelepciune a dat bătrânul Monarh când nu a trecut cu vederea tocmai pe cunosătorul cel mai bun al situației din Balcani.

În ajunul evenimentelor decisive, când statele balcanice au pornit la lupta cea grea, sfatul lui Nicolae Iorga a fost ascultat, care recomanda expectativa și bunăvoința față de popoarele balcanice. El susținu cel dintâi, înainte ca ceilalți să-și fi dat părerea, că trebuie să privim cu simpatie lupta lor și că dacă am fi împedecată azi prăbușirea statului turcesc, ea s-ar fi produs mâine. Tot el, când glasuri furioase cereau ca compensație întreg cvadrilaterul, expunea neiertată greșală ce s-ar fi comis, căci am fi provocat inutil ura bulgară, îngreunându-ne cu teritoriul în care populațiunea nu e românească. Și atunci toți au recunoscut temeinicia argumentelor și s-a fixat linia Turtucaia-Balcic absolut necesară.

Iar când, Bulgarii exaspera-seră pe toți prin obrăznicia și îngustimea lor, războiul ce s-a pornit s-a făcut tocmai în același spirit umanitar de pacificare, compatibil cu poziția și cultura noastră. Bulgaria a căpătat încă odată dovada că i eram prietini și că nu am dorit nici când împărțirea ei. Deși am fost ademeniți a ne înfrunța cu mai mult, totuș nu am luat decât ceea-ce ne era indispensabil.

Și când vedem un succes atât de desăvârșit al marelui om, nu putem decât să dorim ca glasul său să fie și de aci înainte cât mai ascultat.

Ar fi o rază de speranță și o mângâiere și pentru noi...

F. M.

La situația din Fiume. Procuratura din Fiume a sechestrat numerul de Joi și Vineri al ziarului italian »Voce del Popolo«, pentru articoli publicati cu titlul »Străinii«. În articoli e vorba de străinii cari năpădesc Fiume, să înțelege străinii impuși de guvernul ungar, cum e d. e. și poliția de graniță.

»Asuprirea unui popor«. Vi-contele de Guichen publică în marele ziar francez »La Liberté« un important articol intitulat »Asuprirea unui popor«, în care ia călduros apărarea Românilor din Ungaria. După înșirarea suferințelor Românilor din Ungaria apelează la Monarhul austro-ungar să ia măsurile de îndreptare, ceea-ce ar fi o frumoasă încheiere a lungii sale Domnii.

Mobilizarea desmînțită. Zilele aceste s'a răspândit știrea în Viena, că se face mobilizare, fiindcă au fost chemați sub arme mulți rezerviști. Din loc competent să asigură, că nu s'a luat nici o dispoziție de mobilizare. Totul ce s'a făcut e, că ministrul de războiu a acvirit o mulțime de cai pe 20 August c. când vor fi manevre. Din rezerviști vor fi chemați numai cei obligați la deprindere de arme.

Sediul episcopiei de Hajdudorog. Am amintit în un număr anterior, că pentru sediul episcopiei de Hajdudorog s'a ivit rivalitate între mai multe orașe. Guvernul voia să designeze Budapesta, ca sediu provizor. Acum însă ziarele anunță că episcopul Miklossy a închiriat casa bisericii gr. cat. din Debreșin, unde își va avea locuința. Da aci se conclud, că sediul episcopiei va fi în Debreșin.

Delegații pentru pace la București.

Sosirea delegațiilor. — Atitudinea României față de Turcia.

În decursul zilei de ieri și astăzi au sosit la București delegații Bulgariei, Sârbiei, Greciei și Muntenegrului pentru a lua în des-batere preliminările păcii. La Niș de altă parte sunt întruniți delegații pentru încheierea armistițiului, care se va semna probabil în cursul tratativelor pentru pace, ce au loc la București.

România insistă cu toată energia, ca să se pună capăt cât mai curând ostilităților de pe câmpul de războiu. Această hotărâre a României are aprobarea întregii Europe. O confirmă aceasta și interviul acordat alaltaeri ziarului »Berliner Tageblatt« de ministrul de finanțe Marghiloman, în care acesta declară că acțiunea României e conformă cu mandatul dat de Europa de-a restabili pacea definitivă în Balcani.

Pe câmpul de războiu pare a fi intrat cu ziua de ieri o scurtă pauză în operațiunile militare, așteptându-se probabil avizurile delegațiilor întruniți la București.

Înaintarea armatelor turcești a agravat mult situația și tocmai în vederea acestor înaintări orice întârziere în acceptarea preliminarelor păcii și a armistițiului face să se agraveze consecințele acțiunii turcești, fiindcă ar putea duce la o intervenție cu urmări serioase pentru siguranța păcii europene.

București, 14 Iulie v.

De două zile biroul de presă al ministerului de războiu n-a mai publicat nici un comunicat despre situația armatelor române pe câmpul de războiu. Din aceasta se poate deduce, că în înaintările armatelor nu s'a produs nici un moment nou. În timpul acestor două zile grosul armatelor și-a ocupat pozițiile strategice pentru o eventuală nouă acțiune militară și trupele se află deocamdată în așteptare.

În teritoriul Turtucaia-Dobric-Balcic comisiunile civile și militare române sunt în plină activitate pentru restabilirea ordinii, a siguranței publice și pentru instalarea administrației românești.

În decursul zilei de ieri a sosit din Sofia, Belgrad, Atena și Cettinge înștiințarea oficială despre numele delegațiilor, cari au plecat spre București pentru a lua parte la discutarea preliminarelor păcii și a armistițiului. Delegații statelor balcanice, cari sosesc as-

tăzi seara și în decursul zilei de mâine aici, sunt următorii:

Din partea Serbiei d-nii: Pașici, președintele de consiliu, Spalacovici, fostul ministru sârb la Sofia, Ristic, ministrul sârb la București, colonel Smilianici de la statul major, colonel Calafatovici atașat militar sârb la București, iar d-l Sainovici, șeful secțiunii în ministerul afacerilor străine, va în-deplini funcțiunile de secretar al delegațiunii.

Din partea Muntenegrului d-nii general Vukotici președintele de consiliu și Matanovici însărcinat de afaceri.

Din partea Greciei d-nii Venizelos preșident de consiliu și Panas fostul ministru al Greciei la Sofia.

Din partea Bulgariei d-nii Toncef, ministrul de finanțe, generalul Fitcef, șeful statului major, generalul Papricof, fost ministru de războiu, generalul Ivanoff, fost comandant al armatei bulgare la Istip și colonelul Stan-ciof fost atașat militar al Bulgariei la București.

România față de acțiunea Turciei.

Aproape toate ziarele au înregistrat știrea, că în urma ocupării Adrianopolului de către trupele turcești, România ar fi primit mandat ca să *silească pe Turci să se retragă din teritoriile, pe cari le-au ocupat Turcii dincolo de linia Enos-Midia.*

Ziarul »Minerva« a căutat să cunoască în această privință punctul de vedere al guvernului român. Un membru al guvernului i-a făcut următoarea declarație importantă:

„Un astfel de mandat, dacă cumva s'ar oferi României, nu va putea fi nici odată primit de guvernul român.

„Când am intrat în acțiune am urmărit în primul rând stabilirea unui echilibru în Balcani și apoi asigurarea graniței strategice spre Dobrogea. *N'am înțeles însă nici odată, să sacrificăm viețile ostașilor noștri spre a asigura Bulgariei stăpânirea Adrianopolului.*

Nu admitem fără îndoială acțiunea pe care a întreprins-o acum Turcia în potriiva dorinței marilor puteri. Dovadă că nu privim cu simpatie acțiunea Turciei este intervenția amicală, pe care regele nostru a făcut-o personal pe lângă Sultan.

De sigur însă că intervenția noastră se va mărgini aci și dacă cumva sfatul M. S. Regelui nu va fi ascultat, — atunci nu-

Din Munții-Apuseni.

— Dela Câmpeni la Vidra. — Târgul dela Găina. —

»Hi la irima drumului între smelina voi« strigă Moțul și caii mici de munte pornesc în trap domol, în răcoarea dimineții, pe șoseaua largă ce duce dela Câmpeni la Vidra. De după dealurile îmbrăcate în verdele bradului, rogu ca focul răsare soarele, spulberând negurile ce ascund frumsețile acestei țări legendare.

Câte icoane dulci nu ți-se desprind ușor din vălul fumuriu al amintirilor, renviindu-ți în suflet regretul copilăriei trecute, înșiorându-ți înima în melancolia dureroasă a unor clipe pe nor să mai revină, când după ani de zile cu lacrimi de bucurie îți revezi meleagurile, cari ți-au alintat frumoasele zile ale copilăriei. . . Fiecare deal, prâr, dumbravă, toate acele locuri sfinte, pe cari le cunoști atât de bine, te chiamă iar la sinul lor, pe tine străinul de azi, pe tovarășul zburdalnic de odinioară.

Am trecut Muncelul și coborâm în goană spre Gura Râului, acolo

unde se'mpreună cei doi copii zburdalnici ai Munților-Apuseni, Arieșul mare cu Arieșul mic. Privind la valurile lor limpezi ca lacrima, îmi vine în minte o poveste veche și par-că din nolanul vremurilor, un chip frumos și blând, se deslușește. Și povestea auzită în copilărie, în legănatul ritmic al trăsărei și în văjăitul Arieșului bătrân, se'nfrîpă tot mai deslușit în minte-mi, cu vrăjitul ei înțeles. . . cum au fost odată. . . doi feciori de 'mpărat, cel mai mare un flăcău vesel și zimbitor a voit să ră-pească luna din mâinele unui zmeu, care o furase de pe cer, cel mai mic trist și gânditor, a pornit să ră-pească dela smeu soarele. . . Dar au căzut în-vinși.

Din lacrimile mamei lor s'au născut Arieșurile de azi, urzite și cânte în ciocotul zgomotos al valurilor povestea lor tristă.

Am ajuns în Ponorel. Treceam pe lângă biserica frumușică, de lângă care ferestriile largi ale școalei ne zimbesc binevoitor. Poposim la părintele Gligor, care ne povestește cum Moțul mânâși de nevoiele vieții, pribegesc în alte ținuturi, de unde apoi venind, aduc fel și fel de obiceiuri străine, își uită porcul frumos și atât de pitoresc, ba ce e

mai mult încep să vorbească limba »naștrușnicilor făcâi a lui Zuhulum«.

Plecăm mai departe. . . Ne apropiem de Vidra de sus. Nu știu de ce, vesella cu care am plecat din Câmpeni a dispărut. Un fior nedeslușit ne străbate sufletul. La cotitura drumului apare o casă mică albă, cu ferestrii scunde, cu acoperișul lăcuit. . . e casa în care s'a născut legendarul craiu al Munților Avram Iancu.

Cu capetele descoperite, gânditori și triști, pășim pragul casei în care s'a născut cel mai mare român și cel mai neroficit erou de pe plaurile noastre.

Prin ferestriile mici o lumină moho-rată străbate, lăsându ne să privim interiorul odăilor, într'o lumină mistică de templu. O masă simplă de brad, pe care un album stă deschis, iată interiorul unei odăi, cealaltă odăe e goală. Păreții lipsiți de ori ce podoabă, unde și unde crepați, iar prin unghere paian-genii meșteri își țes pânza. Ne scriem numele în albumul de pe masă și ple-căm mai departe, cu o durere vie în suflet.

Noaptea poposim în casa veche și ospitalieră a fruntașei familii Gomboș. Ce petreceri și ce vesellie era odinioară între zidurile păgănite ale acestei case, mai ales pe vremea Târgului dela

Găina. — Azi au dispărut! . . . Doar roata morii în zuzătul ei monoton, mai po-vestește izbând stropii din cupele-i acoperite cu mușchiu, povestea frumoasă a celor ce-au locuit întrânsa.

Se luminează de zi. Călări lăsăm drumul mare și o luăm drept pe cărări de codru, pe scursuri de puhoze, spre culmea muntelui Găina, ce-și întinde spinarea ca un zid despărțitor, între țara Moților și țara Crișului. După 2 oare de pribegire, pe cărările strănte, prin pădurile de brad și stejar iată-ne în vârful Găinei.

Când sosești aci, te cuprinde un neastâmpăr, o dulce neliniște. E în cu-prins ceva așa de sărbătorec, că uși deodată și osteneală și totul, privești uimit în toate părțile, respiri din adânc aerul răcoros, proaspăt, ochii tăi sorb cu nesăț depărtările și îți ridici fruntea și cauți falcie în jurul tău, ca și cum în clipa aceasta s'ar înălța în slăvi de pre-tutindeni popoarele din munți.

Târgul e în toiu lăi. Glasurile jalnice ale zecilor de tulnice se amestecă cu nechezatul cailor, cu strigătul vânzătorilor, cu arile zdruhăite ale țigănilor, cu chiuiturile feciorilor, cari tulnăuți într'o horă, scutură pământul.

Șetri acoperite cu pânză sau cu frunze se ridică în mijlocul »Târgului«, în cari crășmarii, prietini nedespărțiți ai târgurilor își desfac butoaiele cu beutură. Mă opresc cu vre-o câțiva prieteni din jurul Bradului și stăud la o parte privim la învâlmășala sutelor de oameni. Ne atrage atențiunea portul schimonosit al Moților, — și al moaștelor. Din frumos și românesc, ce a fost, tot mai mult se corcește cu port străin. Privesc la figurile înalte bine făcute ale bărbăților, apoi fără voe ochii mi se opresc la talile svelte ale fetelor sau nevestelor împodobite cu năframe albe sau negre, de sub cari ochii negri trimit vâpâi ucigătoare. Un prieten îmi spune zimbând: — Măi da frumoase Moațe mai sunt pe la voi, nici nu credem. — I-am răspuns cu cuvintele Bibliei: — Crede și nu cerceta.

E pela amiază. Cerul se 'ntunece și din aibul lui, coloane dese de ne-gură se lasă a lene. . . acoperind mun-tele. . . Primul fulger străluce în depăr-tări și deodată cu puhoiul ce cade din cer, coborâm în goană nebulă spre Vidra.

Ulpiu Tr. Gomboș.

mai marile puteri pot sili Turcia să înceteze acțiunea începută și să se retragă dincoace de linia Enos-Midia.

România — o repet — n'are ce căuta nici într'un caz în acest conflict.

Tot în cercurile diplomatice s'a afirmat că trupele sârbe și grecești ar intenționa să intre în Sofia. Astfel a'ar explica întru cât-va refuzul acestor două state să încheie un armistițiu. Care ar fi atitudinea României în acest caz?

Intrebarea aceasta a pus-o ziarul »Minerva« aceluiași membru al guvernului, care a răspuns următoarele:

»Sunt luate toate garanțiile ca nimeni să nu intre în Sofia.

»In cazul excepțional când sârbit și grecii ar intenționa acest lucru, armatele române, care se află numai la câteva ceasuri de capitala Bulgariei, vor pătrunde în Sofia înaintea armatelor celorlalte state...«

In jurul Vidinului.

Pe aici au circulat ieri și astăzi știri că Vidinul ar fi bombardat de Sârbi și că în consecință armata românească se pregătește a ocupa acest oraș, pentru a nu ajunge în stăpânire sârbească.

În fața acestei știri ziarul »La Politique« publică următorul comunicat:

Nu se știe din ce sursă circulă unele versiuni, pe cari le au înregistrat oarecari ziare, cum că Vidinul ar fi fost asediat și bombardat de sârbi.

Ministerul de externe nu are nici o cunoștință despre acest fapt și preferă de Dolj, de care depinde Calafatul, acest oraș principal al județului situat în fața Vidinului, nu a anunțat nici o mișcare de acest gen la ministerul de interne.

Nu pare de altfel verosimil, ca o armată sârbă care, acum de curând, era ocupată a răspunde bulgarilor din Zalcia să se găsească deja în situația de a putea asedia această cetate situată la o extremitate opusă a teritoriului bulgar.

Nu este nevoie să se desmintă formal, că nu stă în intențunea guvernului român, — precum s'a repetat în permanență — de a ocupa cetatea Vidin, cum nu s'a ocupat nici Nicopole, nici Rusciucul.

In teritoriile ocupate.

Dintr'un raport oficial rezultă că autoritățile militare române au găsit în casa vamei din Silistra, o sumă de 3200 lei în numerar.

Pe de altă parte s'a găsit în casa Bancei naționale din acel oraș suma de 120,000 franci în numerar.

Comisarul civil în teritoriile ocupate (Turtucaia-Dobrici-Balcic) dl Barbu Păltineanu a publicat următoarea înștiințare:

»Se aduce la cunoștința obștească cumcă guvernul român va propune Parlamentului votarea unei legi prin care ori-ce înstrăinări de bunuri nemșcătoare, din ținuturile ocupate din dreapta Dunărei și destinate anexării la România, se vor declara nule și neavenite dacă se vor fi făcut în urma datei decretului de mobilizare a armatei, 20 Iunie 1918, exceptându-se numai înstrăinările cu titlu de înzestrare.

Toate autoritățile sunt invitate a da cea mai largă obștire acestei înștiințări atât prin afișare cât și prin certifierea ei cetățenilor adunați în ori-ce ocaziune.

Motivul acestei măsuri este ca proprietarii să fie feriți de specula ce s'ar face în paguba lor prin cumpărările în această perioadă tranzitorie.

— În curând atașaii militari și corespondenții de război, autorizați de marele cartier general, vor pleca să viziteze regiunea cadrilaterului și anume punctele Turtucaia, Silistra, Dobrici și Balcic.

Știri diferite.

Frații Nicolae și Ioan Mihail din Craiova, mari proprietari în județul Dolj, au donat ministerului de război suma de 1.000.000 (un milion) lei. Această sumă este destinată a servi la echiparea unui regiment de artilerie, care va purta numele defunctului lor părinte »Dinu Mihail«.

Ceva mai mult, generoșii donatori și-au luat angajamentul de a dăruți tuturor familiilor soldaților mobilizați de pe domeniile lor, suma de 5 lei pe zi, și 1000 lei fiecărei familii cărora unul din membri va fi căzut pe câmpul de onoare.

—Dela marele cartier general al armatei de operațiuni se comunică următo-

torul orarier pentru navigațiunea pe Dunăre.

Cu începere de Joi, 11 Iulie v. podurile militare dela Corabia și Turnu-Măgurele rămân deschise pentru navigațiunea generală pe Dunăre, în fiecare zi, în orele indicate mai jos.

Trecerea în jos: Podul Corabia se deschide dela 6 dim. și se închide la 8 dim. Podul T-Măgurele se deschide la 7 jum. dim. și se închide la 10 dimineața.

Trecerea în sus: Podul T-Măgurele se deschide la 7 jum. dim. și se închide la 10 dimineața. Podul Corabia se deschide la 4 d. a. și se închide la 6 d. a.

Relațiile austro-române. Ziarul »Berliner Tagblatt« publică un interviu acordat corespondentului său din București, de către ministrul de finanțe Marghiloman, în care acesta a declarat că acțiunea României e conformă cu mandatul dat de Europa de a restabili pacea definitivă în Balcani.

D. Marghiloman a declarat că relațiile României cu Austria sunt bune, însă că România are în vedere, în primul rând, propriile sale interese. Atitudinea Austriei față de România a fost, în timpul crizei, corectă, loială și prietenească.

Intrebat asupra situației financiare, ministrul a declarat că finanțele României sunt excelente și că nu numai nu se simte nevoia unui împrumut, dar nici chiar propriile depozite pe cari România le are la bănci nu sunt ridicate. Ministrul de finanțe al României a terminat exprimându-și convingerea că pacea va fi încheiată în curând.

Delimitarea noilor graniți în Balcani. »Nevoje Wremja« afirmă că Serbia, Grecia și Muntenegru s'ar fi înțeles ca noua graniță greco-bulgară să plece dela Ososenov pe valea râului Struma până la Belajija și dela Tatinos până la Ofcepolje, Kratovo, Coceana, Iștip, Radoviște și Strumita vor rămâne în stăpânirea Sârbilor, iar Dorvan și Demir-Hissar vor fi ale Greciei. Granița sârbo-greacă va fi a sud dealungul lacului Ochrida. Grecia va primi Florena și Vodena, iar Serbia un port la marea Egee, Muntenegru va căpăta o parte a Vechii Sârbi și Ipec și Djacova.

Conform noilor formațiuni geografice ce se vor face în Balcani, Serbia va stăpâni 120 mil, Grecia 110 mil. Bulgaria 130, iar România 140 mii kilometri pătrați.

Nota Turciei adresată Puterilor mari.

Turcia pretinde frontiera urmând cursul Mariței până la Adrianopol.

În urma protestelor repetite ale Bulgariei în contra înaintării armatelor turcești și în urma demersurilor Puterilor mari la Constantinopol Poarta a trimis Puterilor mari următoarea nota-circulară:

»Cu toată graba ce guvernul bulgar a arătat pentru a semna preliminarele de pace, el a refuzat de a evacua teritoriile cari trebuiau să revie Imperiului. El o făcea aceasta, fără îndoială, în scopul de a asigura o frontieră conform interpretării eronate ce înțelegea să dea demarcațiunii Midia-Enos. Numai când guvernul otoman, ca sperat de a aștepta, a dat armatei sale ordinul de a recupe aceste teritorii, guvernul bulgar s'a decis a-și retrage trupele.

Pe de altă parte, guvernul imperial voește să aibă posibilitatea de a apăra capitala și strămoșoara Dardanelor în ori-ce moment și insistă asupra punctului demonstrat că frontiera având ca punct de plecare Enos trebuia să fie reprezentată printr-o linie ridicându-se spre nord și urmând cursul Mariței.

Faptul că acest traseu n'a fost fixat astfel cum trebuia să fie în textul tractatului de pace, se explică, fără îndoială, prin dorința ce aveau Puterile de a înlătura dificultățile atunci ridicate de Bulgaria și de a asigura astfel pe cât mai repede posibil, reuniunea delegațiilor la Londra.

În această ordine de idei și în scopul principal de a evita ori-ce complicațiune, guvernul imperial s'a adresat direct Bulgariei și i-a comunicat motivele pentru cari este silit a insista asupra unui traseu de frontieră, ur-

mând cursul Mariței până la Adrianopol.

Guvernul otoman ar fi preferat, de sigur, să reguleze chestiunea cu Bulgaria, pe cale diplomatică. Dar, din nenorocire, ororile la cari Bulgarii se dedau în teritoriile ocupate cu o barbarie și un vandalism indescribibil, după cum au putut constata cu atâta indignare, ca și trupele imperiale, înșiși foștii aliați, împedea guvernul imperial de a aștepta o soluțiune diplomatică. Experiența a demonstrat, pe de altă parte, că toate negocierile începute cu Bulgaria sunt condamnate a se prelungi la infinit.

În aceste condițiuni, guvernul imperial se vede silit a ocupa de acum frontiera în chestiune, avândându-se de a o face de acord cu Puterile.

Guvernul otoman se grăbește a adăuga că, în dorința de a respecta deciziunile Marilor Puteri, pe de o parte, și aceea de a restabili cu Bulgaria relațiuni normale și durabile pe de altă parte, el consideră zisul traseu ca o frontieră definitivă, angajându-se a nu o depăși sub nici un pretext.

Guvernul otoman vrea să sperie că Marile Puteri vor bine-voi a recunoaște că războiul actual între Statele balcanice și combinațiunile preconizate pentru Tracia, îi impun de a asigura cât mai curând o frontieră garantând siguranța Capitalei, și ținând socoteală de situațiunea cu totul particulară în care se găsește Tracia, ele vor da din partea lor Bulgariei consiliile necesare pentru a asigura o soluțiune grabnică și pacifică a chestiunii în sensul celor expuse aci.

Guvernul imperial crede de datorie sa de a arunca de pe acum asupra Bulgariei, ori-ce răspundere pentru eventuala reluare a ostilităților.

Din Croația. Noul comisar reg. bar. Skerlecz asosită sămbătă în Agram și și-a ocupat oficiul. La salutarea oficialilor, Skerlecz a spus, că programul lui este restabilirea stărilor normale în Croația, dar așa ca să nu fie strâmbă legătura de drept public cu Ungaria.

Comisarul își și începe acțiunea de pacificare. Azi încep consultările cu diferitele grupări politice. Vor fi chemați la consultări câte trei bărbați politici din fiecare partid și fracțiune. Partidele se pregătesc de luptă. A produs senzație știrea, că Skerlecz va dispune să se facă alegerile pentru camera încă înainte de a fi cassat comisarul și numit noul ban.

Situația pe câmpul de război.

Grecii au ocupat Dedeagaciul.

Din Atena se anunță, că Vineri dimineață Dedeagaciul a fost ocupat de escadru greacă. Înainte de ocupare, consiliul Puterilor, văzând un contratorilor încercându, au întrebat dacă escadru are de gând să ocupe orașul. Amiralul Cunduriotis a răspuns afirmativ.

Portul Dedeagaci a fost ocupat din motive militare și pentru protecțiunea grecilor din Tracia, căci trupele bulgare au comis escese. O parte din Dedeagaci a fost incendiat de Bulgari, cari au luat din Maeri și Xanti sute de frunțași greci, a căror soartă nu se cunoaște și au asasinat pe mulți alții. Părăsind districtul, trupele bulgarești au semănat anarhia, lăsând județul pe mâna comitașilor.

Ocuparea Dedeagaciului se doarește și avansării periculoase a trupelor turcești.

Biroul presei sârbești

comunică următoarele: După cucerirea orașului Belaigracia, deșagamentele armatei sârbești au început o mișcare încunjurătoare a Vidinului.

Perderile Bulgarilor în regiunea Pirov se evaluează la 7000 de morți și răniți.

Agentia bulgară află că pe zăua de ieri nu s'a făcut pe întregul front nici o operațiune militară serioasă.

Recucerirea Adrianopolului.

Guvernatorul din Adrianopol telegrafiază, că intrarea trupelor turcești în oraș a produs o mare veselie în toată populația și chiar străinii sunt încantați de ordinea cu care s'a făcut intrarea trupelor. Ordinea și liniștea domnesc în oraș — spun telegramele din Constantinopol.

O știre mai nouă anunță, că Turcii au ocupat localitatea Mustafa-paș.

Bandiții condeiului.

In atențiunea presei din regat.

Pressea maghiară soviniată continuă să bajocorească armata României. Deastădată semnalăm un articol injurios de 2 coloane și jumătate apărut în ziarul »Világ« din Budapesta — un ziar până eri-alaltaeri mai puțin preocupat față de Români — în care un alt desechilibrat »Dr. Papp Iános« din București își varsă balele veninoase asupra armatei române, pe care o prezintă ca pe-o hordă de oameni nedisciplinați, răpicioși, mizerabil înarmați, cari cad la pământ bolnavi după câțiva chilometri de marș și cari fac asupra spectatorului mai mult o impresie comică... etc. etc.

Tot în acest articol se mai spune că soldații, plecând la gări, »urlau«, că nasturii dela hainele soldaților nu sunt »puțuluiși« și că soldații chiar și când trec pe lângă ofițerii lor mai superiori nu trântesc picioarele, ca »să se cutremure pământul«, cum e pe la noi obiceiul.

De! Bietul Paprika lancesi se vede că a uitat, că armata română, când pleacă la război, nu e o armată de paradă.

Articolul acesta l-am trimis de asemenea la București pentru a fi reprodus, iar pe Dr. Papp lancesi îl trimitem la — balamuc.

Ziarele »Adevărul« și »Dimineața« reproduc la loc de frunte articolul nostru din n-rul de Vineri »Bandiții condeiului«.

Criza Boemiei.

Disolvarea camerei boeme.

Boemia trece prin o criză gravă financiară. Finanțele țării sunt aproape de faliment, așa că statul în scurt timp nu ar mai avea de unde să plătească pe oficiali, pe învățători și pe alți angajați ai săi. În urma acestora a fost necesar a se lua măsuri pentru deiaturarea crizei. Mai întâiu s'a disolvat camera provincială boemă. Monitorul oficial din Viena »Wiener Ztg« de Sâmbătă publică două patente împărătești. Prin una se declară de disolvată camera boemă și guvernul e îndumnat, ca în timpul acomodat să ia dispozițiile necesare pentru noui alegeri de deputați.

În a doua patentă se anunță, că deoarece camera provincială boemă nu e în stare de timp lung să rezolve problemele sale și deoarece nici comitetul provincial nu poate corăspunde obligamentelor sale financiare, ca să nu suferă pagube locuitorii țării, M. Sa dispune să se institue o comisiune provincială administrativă, care are să-și continue activitatea până atunci, până când își va începe funcțiunea noul comitet provincial ales de camera.

Patenta cuprinde apoi dispoziții executive. Numește de prezident al comisiunii administrative pe contele Schonborn, cedează 65% din darea suplimentară pentru trebuințele provinciale etc.

Criza, care a izbucnit acum cu toată furia, s'a început de un an. Cauza este a se căuta în disensiunile dintre Cehi și Germani cu privire la folosința limbii. Tratativilor de împacare luseră un curs favorabil. Guvernul central le sprijinea și Germanii și Cehii căzură de acord asupra fixării teritoriilor de limbă, asupra împărțirii teritoriului minorității și majorității etc. Când însă tratativele au ajuns la punctul de-a să fixa limba oficială pentru Praga, sau l'vit mari neînțelegeri. Cehii n'au voit să admită cu nici un preț limba germană ca a doua limbă oficială. Astfel tratativele s'au întrerupt și comisia de împacare s'a disolvat. Aceasta situație au provocat-o cu deosebire intransigența Cehilor conservativi și feudali.

Drept răspuns Germanii au aranjat o obstrucțiune în cameră, care a devenit incapabilă de muncă și nu s'au putut vota urcarea dărilor suplimentare și darea de consumație a berii. De aci criza financiară, în care comitetul financiar s'a ajutat până acum prin contragerea de împrumuturi.

Prin noile măsuri ce s'au luat, se crede că se va restabili echilibrul financiar.

Criza, prin care trece Boemia, va influența în spre bine. Ea va contribui ca pactul dintre cele două popoare să se realizeze cât mai curând, căci criza a arătat, ce derută pot provoca neînțelegerile. »Wiener Ztg«. în un comunicat accentuează, că guvernul și partidul lui se străduesc, acum mai mult decât ori când de-a realiza pactul cuprivire la cele două limbi ale popoarelor din Boemia.

Culmea ilioialității.

Ziare oprite, minciuni sfruntate.

Goana pornită din partea guvernelor maghiare împotriva ziarelor românești din Țară nu face să ridicăm iară și iară protestul nostru. Ce vrea guvernul cu aceste prigoniri? Vrea doară să înăbușe simpatia cari sunt infiltrate în suflete și cari nu pot fi mulsse decât cu suflul și tot?

Cerem guvernului să ridice această opreliște, care îl face de rușine în fața întregii lumi civilizate. Se impune aceasta mai ales acum, când zările din Țară nu se poate zice că ar face politică »anti-maghiară«. Ele înregistrează doar știri și informații de pe câmpul de război și fac cuvenitele aprecieri. Acestea însă voim să le cetim și noi Românii din Ungaria, căci doar nu ne va cere guvernul maghiar, ca să ne mulțămim cu știrile eronate și informațiile mincinoase și pline de tendințe revoltătoare ale ziarelor iudeomaghiare.

Dacă guvernul maghiar ține cât decăt să fie loial și dacă mai ține să respecteze datorința reciprocității și dreptul ginților, atunci iată prilejul: ridice opreliștea revoltătoare impusă ziarelor din Țară, căci vrem să știm adevărul și să nu ne mai amărăm suflul cu veninul presei maghiare.

Pustiirea Ardealului.

Sub acest titlu »Solia Sateora«, bine redactata foaie românească din Cluj, după ce reproduce din ziarul iudeomaghiar arhișovinistul »Ujság« un articol în care se arată în termeni des-nădăjduți pustiirea Ardealului — face propunerea, ca neamul românesc să revină cu mai multă hotărâre asupra punctului prim din programul nostru național și strângându-se pe »Câmpul Libertății«, într-un glas să ceară autonomia Transilvaniei.

Ideea »Soliei«, care de altă fost sulevată cu o superioară putere de argumentație politică în articolul nostru »Autonomia Transilvaniei«, publicat în numărul precedent al »Gazetei« — vine într-un timp foarte potrivit. Neglijența și uitarea în care a fost lăsat Ardealul, ruina economică, administrația tot mai rea și ilotia politică în care tânjește majoritatea locuitorilor Ardealului: Românii — ne îndemnăm să deshidem o luptă cât mai în esență și mai conștientă pentru obținerea autonomiei Transilvaniei, ba mai mult: a autonomiei naționale, singura garanție pentru salvarea integrității etnice a națiunii noastre.

Chestia agrară în România.

Drepturi politice și pământuri pentru țărănimea din regat!

Deodată cu ocuparea teritoriului bulgar de către armata română și ca un rezultat al însuflețirii și maturității politice de care a devenit dovadă țărănimea din regat cu prilejul mobilizării, o parte a presei din regat a început să agite chestia acordării de drepturi și pământ țărănimei române. Nu putem decât să salutăm cu o deosebire bucură această mișcare salutară, aprobată de cercurile oficiale ale României, care are de scop să ridice starea economică a țărănului român din regat și să-i înlesnească un mai efectiv în viața publică.

Reținem deocamdată următoarele voci de presă:

Din problemele de mână

Sub acest titlu ziarul »Universul« scrie între altele:

»Un ziar conservator a publicat zilele trecute un articol, prin care rată, ca o datorie de viitorul cel apropiat ce s'ar impune cercurilor noastre conducătoare, între altele și o serie de măsuri menite a ridica starea economică a țărănului nostru, și în acelaș timp a-i înlesni un rol mai efectiv în viața noastră publică.

Bine înțeles că asemenea idei nu pot decăt să primească aprobarea

mai întreagă și a organelor partidului liberal, — aprobare care-și găsește expresia în articolele ce la rândul lor aceste ziare scriu asupra chestiunii.

Armonia aceasta e îmbucurătoare: ea ne arată viitorul raporturilor dintre partidele politice dela noi într-o altfel de lumină decât cea cu care ne obișnuim până mai ieri, mai puțină vrăjmașie sistematică, mai multă bună înțelegere între făptuirile cele bune spre folos obștesc.

În ce vor consta măsurile ce se vor lua? — În amănunte de sigur nu se poate intra de pe acum, — dar, în genere se poate spune că în ordinea economică, va fi vorba de a se găsi modalități pentru o nouă împărțire largă a muncitorilor agricoli, bineînțeles fără atingerea dreptului de proprietate al nimănui, — ci tot după normele de până acum. Statul sau instituțiile create de el având rolul de intermediar pentru trecerea unei întinderi pe cât se poate mai mare de pământ în mâinile și în deplina proprietate a celor cari îl muncesc.

După informațiile pe cari le am publicat în numărul nostru trecut, va intra în acest program și în întâiu pământul pe care Statul îl va dobândi în teritoriul alipit acum la România. După cum am accentuat și noi când am vorbit de necesitatea colonizării acestui teritoriu, se vor prefera la aceste improprietăți sătenii cari au fost mobilizați. Tot astfel va trebui să se facă și în restul țării, punându-se mai mult zor în aplicarea legii vânzării bunurilor de mână moartă, precum și în activitatea Caselor rurale, — votându-se, la trebuință, chiar legi noi în acest scop.

În ordinea politică, e vorba de o lărgire a dreptului de vot, asupra căreia să cadă de acord partidele noastre politice. În adevăr, patriotismul arătat de țărănul nostru în împrejurările de astăzi nu denotă oare și o maturitate în judecarea interesului obștesc, îndeajuns ca să i se recunoască și lui mai multe drepturi de înfrățire supra merului treburilor publice?

Fiind atunci nevoe de o revizuire a constituției, cu același prilej va putea interveni o modificare și în modalitatea dobândirii drepturilor politice în țara noastră, — chestiune a cărei rezolvare de asemenea o pune în vedere ziarul conservator.

„Țăranii și războiul“.

Sub acest titlu ziarul „Seara“ scrie între altele:

»In adevăr, ce e războiul? Războiul este cel mai înalt act politic pe care-l poate face un popor; or, războiul hotărât de guvern, je dus în grosul lui de țărânicia satelor noastre.

Precipitarea cu care s-au grăbit să alege sub steaguri, dovedește că sătenii noștri sunt pătrunși de ideea de Patrie, că pământul strămoșesc pe care l-au apărât în cursul veacurilor le este scump.

Or, singură această idee, implântată în mintea și în ințelele sătenilor noștri, este cel mai bun semn al maturității lor politice, e cea mai bună dovadă că inconștiența de care țărâni erau învinuiri a fost o calamitate atroce, care a fost înfrăținită în chip interesat timp de patru decenii — cu stopul de-a lipsi de drepturi politice marea majoritate a acestui popor brav.

Azi, însă, proba e făcută. Patriotismul sătenilor noștri e dovada conștienței lui și dreptul de vot, care i-a fost răpit în chip nedrept, va trebui să-i fie redat acum, după război.

Impresia noastră e, că problema țărânească a intrat și ea pe calea rezolvirii. Odată ce latimea politică a chestiei țărânești va găsi soluția ei firească — se va rezolva dela sine și partea ei materială, chestia agrară în strictul înțeles al cuvântului.»

„Cătră progres și umanitarism.“

Ziarul conservator „Evenimentul“ din Iași scrie între altele:

»Partidul conservator consecvent tradiției lui patriotice, are de rezolvit trei lucruri mari, deopotrivă de importante, pentru a păstra în fața lumii civilizate, frumoasa situație câștigată cu prețul sângelui.

Aceste probleme sunt: împărțirea de pământuri la țărâni; chestiunea erelească și chestiunea electorală; votul universal.

»Țara poate nădăjdui cu încredere cele ce făgăduim. Patrioții luminați ce ne duc astăzi la izbândă trăesc astăzi pentru a o desăvârși în afară ca și înăuntru.»

Reformarea cursurilor administrative pentru notarii comunali.

Ministrul ung. de interne prin statutul creat sub Nr. 120,000 din 1913, — care se bazează pe legea din 1901 art. XX — după o experiență de 12 ani — va reforma cursurile administrative de notari comunali. Intre altele zice, că pe viitor vor fi cursuri numai 4 în loc de 8 în orașele: Cașovia, Mureș-Oșorhei, Oradea-mare și Sombathely.

Pe lângă toate aceste cursuri se vor înființa internate, în cari — se zice — ascultătorii se vor împărtași de creșterea (?! — not. Red.) și instrucția de lipsă.

O reformă esențială va fi, că notarilor li-se dă ocasiunea ca la cursuri să-și însușească limbile naționalităților, ce se vorbesc în diferite părți ale patriei, ca astfel atingerea oficioasă socială cu poporul să nu fie îngreunată prin necunoașterea limbii poporului.

De schimbări au lipsă cursurile administrative și încă de radicale schimbări. În ceea ce privește creșterea ascultătorilor se vede, că ministrul nu e mulțumit cu rezultatele patriotice. În cei 12 ani trecuți s'a convins că tinerii nu sunt destul de oțeliți în ideea statului unitar moghiar.

Este frumos că ministrul face posibil, ca tinerii ascultători să-și însușească limba naționalităților. Să știe însă din experiență, că tinerii ascultători maghiari nu numai că nu-și dau silința să învețe o limbă, dar când aud altă limbă între colegii lor, — privesc înfurițați ca și taurul când li se arată postavul roșu.

Eu cred, că aceasta e mai mult o apucătură șireată a ministrului, când pe hârtie introduce astfel de inovații.

Statificarea administrației e pe cale. În acele puține comune, cari azi se mai pot folosi de autonomie, și își aleg de notar un român, după statificarea ministrul va impune un străin. Pretextul va fi că la cursul administrativ deja toți și-au câștigat cunoștințele de limbă necesare și poporul lui care cere un slujbăz din neamul său, ministrul li va impune un străin, care nu numai că nu va ști limba poporului dar și de o va ști va ură o și va fi un dușman de moarte al ei.

Rugăm pe toți cetitorii, cari așteaptă deslușiri sau diferite alte comunicări din partea redacției sau a administrației ziarului nostru, să teacească poșta redacției sau administrației, unde li se vor comunica răspunsurile dorite.

ȘTIRI.

— 15 Iulie 1913.

În legătură cu articolul colaboratorului nostru F. M. mai anunțăm următoarele:

În toamna anului trecut M. S. Regele Carol a primit în audiență pe dl. Nicolae Iorga care i-a expus amănunțit părerile sale față de evenimentele din Balcani. Domnia Sa a arătat necesitatea unei orientări politice nouă a României prin apropierea cât mai strânsă de Italia, prin o confederațiune balcanică și strângerea cât mai mare a relațiilor cu Serbia. Pe de altă parte dl. Iorga a recomandat păstrarea bunelor raporturi cu ambele grupări de puteri. Deci D-sa nu e nici pentru depărtarea definitivă de Austria, nici pentru o alianță cu Rusia. Se zice că M. Sa Regele după 2 ore de convorbire s-a despărțit de savantul profesor spunând: „Dumnea-ta trebuie să fii ales în Parlament!“ (Era în preajma alegerilor parlamentare. Dl. N. Iorga, se știe, a fost ales la colegiul II de Prahova).

Tot pentru apropierea cât mai strânsă de popoarele din Balcani, aflăm că, dl. N. Iorga pregătește o Istorie a popoarelor balcanice și va înființa în sălile cele noi ale Fundațiunii Carol I un institut balcanic.

De asemenea Liga Culturală proiectează o excursiune în Serbia și dl. N. Iorga a primit din Italia, din partea mai multor savanți, propunerea de a înființa un institut pentru apropierea italo-serboromână.

Pentru fondul ziaristilor au mai contribuit prin administrația ziarului nostru, următorii domni: Mihail Nemeș preot în Borșaufalu 2 cor, Simion Chibulcutean preot în Cosma 1 cor, Alexandru Manu inv. în Șimleul Silvaniei 1 cor. și dl Vasiliu Mica din Soms-Odorhei, în loc de cunună pe sicriul mult regretatului său afin Paul Huza fost oficial comitatens în Deș a dăruit 20 cor.

O scenă frumoasă. După decretarea mobilizării în România, la ministerul de industrie s-a înființat un azil pentru copii lipsiți de mijloace, ai celor mobilizați și o infirmerie pentru răniți. Alaltăeri A. A. LL. regale principesele Maria, Elisabeta, Marloara și principela Nicolae au vizitat acest azil, unde s-a petrecut o frumoasă scenă. Printre cei 46 copii internați aici este și unul Marin Ilescu, care nu are mai mult de 6 ani. Indrăzneț și deștept, cum este de obicei Românul, Marin Ilescu s-a dus fără sfială în fața A. S. R. Principesa Maria.

D-l Nicolae Xenopol îl întreabă: — Unde este tatăl tău, Marine? — La război — răspunse țanțoș Marin.

— Dar ce face el acolo? — Marin mândru și îngâmfat răspunse:

— S-a dus să bată pe bulgari ca să mai mărim al București.

Răspunsul lui Marin a produs veselie în mijlocul tuturor, cari îl ascultaseră..

Comitetul filial Gherla al »Societății pentru fond de teatru român« își va ținea adunarea generală în sala redutei orășenești din loc Duminecă în 10 August 1913, la care sunt invitați toți, cărora le zace la inimă înaintarea poporului nostru. După adunarea seara la orele 8 va urma o petrecere de vară aranjată de mai mulți tineri, în favoarea augmentării fondului comitetului filial.

Concertul Marcus-Crișan Barbu ținut în sala otelului »Sorea« din Făgăraș, Marți în 22 I. c. a avut — după cum ni se scrie — un succes foarte frumos. Publicul a avut o seară încântătoare prin prestațiunile artistice ale cântăreților, iar artiștii încă au fost mulțumiți de succesul material. S-au încasat 401.30 cor., o sumă destul de frumoasă, luând în considerare împrejurările, între cari s-a dat concertul.

Reforme militare. De vre-o câteva săptămâni s-a pornit în sânul armatei austro-ungare o viie mișcare de reforme, care nu se poate ști dacă e datorită spiritului prevăzător al șefului de stat-major Conrad de Hötzen-dorf sau isprăvirilor colonelului — spion Redl. Nu mai încap însă nici o îdoială că secretele vândute de colonelul Redl necesită mari reforme în sânul armatei. În ce privește hărțile militare și revizuirea acestora a fost trimisă zilele trecute o expedițiune de ofițeri-chatorgrași, împărțiți în grupuri de câte cinci membri, cari vor cerceta, pentru completarea hărților militare, în special ținuturile dela periferie. O parte a acestei expedițiuni, provăzută cu cele mai perfecte aparate de foto-proiecțiuni a pornit în Tirolul-sudic, din ceea ce rezultă că are de scop fotografiarea înțăriturilor din această regiune. Faptul acesta precum și secretul ce s-a păstrat asupra plecării acestor expedițiuni dă de bănuț, că măsurile luate referitor la fotografiarea înțăriturilor stau în legătură cu alte reforme militare, între cari cea mai însemnată este transformarea înțăriturilor din Tirol, vândute de inginerul din Brunn. Multe din aceste înțărituri, cari au o deosebită importanță pentru apărarea monarhiei, vor trebui schimbate în mare parte, iar alte reconstruite din nou, lucruri cari reclamă cheltuieli enorme.

În arsenalul din Viena se fac — în secret — încercări cu un nou tip de mitralieze, cari sunt în stare să împuște pe minut mai multe gloanțe de cât cele de până acum. Construcția lor seamănă cu a mitraliezelor vechi, sunt însă mai ușoare cu câteva chilograme decât acestea și montarea și demontarea lor se face mai ușor și mai rapid. La școala de tir din Bruck se fac încercări cu un aparat, care aplică la pușca infanteriei, e în stare să prindă sunetul, așa că nu se mai aude detunătura. Aparatul, care ar fi invenția unui locotenent din armata comună, — dacă

se va adevări de practic, — se va putea aplica la puștile de acum fără nici, o altă schimbare.

O altă reformă în sânul armatei este permutarea ofițerilor de stat major, care s-a și început După cum se spune, aceste schimbări în sânul statului major se vor face la toate corpurile de armată. Ofițerii de stat major al corpurilor din Praga, Serajevo și Cracovia au fost schimbați deja cu totul, fapt care de sigur, a fost provocat de spionajul lui landrics și Redy.

»Se'torc vitejii«. Vineri după amiază — scrie »Universul« — a fost loc la magazinul »Conservatorul« prima audiere a marșului »Se'torc vitejii«, pe care maestrul Castaldi îl pregătește pentru primirea ostașilor ce se vor reîntoarce de pe câmpul de luptă. Audierea s'a făcut în prezența autorilor d-nii Leontin Ilescu și C. Georgescu-Teologu, și a câtorva ziaristi, cu concursul d-șoarei Elise Zilensky, o distinsă elevă a maestrului. Textul marșului triumfal, care, după însăși mărturisirea d-lui Castaldi, întrece cu mult în sonoritate și impetuositate primul marș, compus în acest gen »La arme«, va fi trimis în Italia spre executare și în cel mult trei săptămâni va putea fi la dispoziția amatorilor.

Logică. Din informațiile »Românului«, ziarul oficial al comitetului național:

Bulgarii iau ofensiva contra Românilor.

»Belgrad.— O știre sosită azi din București anunță că Bulgarii au atacat trupele românești, cari se află la nord dela Sofia. Nu se cunoaște rezultatul acestei ciocniri, dar e fapt că această știre a produs o mare enervare la București.

Trupele din frontul dela sud se află într'o stare foarte disperată. Aceste trupe capitulează fără de a opune nici cea mai mică rezistență, deoarece soldații sunt complet istoviți.»

—Sărmanii dorobanți nici bine n-au intrat în Bulgaria și s-au și ostenit, iar când eroicii »Bulgari« i-au atacat, toți »curcanii« au capitulat.

Credem, că nu dăm o explicație greșită știrei de mai sus. Căci dacă Bulgarii au atacat, de sigur, că nu ei ci Românii au capitulat, deoarece ei erau cei osteniți.

Ori la »Românul« se lucrează... cu aburi?

Comitetul departământului Beclean al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, invită la adunarea generală ceruală ce se va ținea în 3 August st. n. 1913 la 3 oare d. a. în școala conf. română gr. cat. din Călanul-mic.

Cu ocaziunea adunării generale a departământului Beclean a »Asociațiunii« tinerimea română din Călanul-mic și jur va da o reprezentațiune teatrală iar după teatru urmează petrecere cu joc. Venitul curat e destinat în favoarea departământului Beclean al »Asociațiunii«.

Condițiunile de primire la școala civilă de fete a Asociațiunii și internatul aceleia au apărut în tipar și cei ce se interesează, le pot cere dela direcțiunea școlaei.

Holera. După un comunicat al ministerului de interne, în Temesziget s-a ivit Vinerea trecută un nou caz suspect de holeră. Referitor la cazul suspect din Komárom, despre care am amintit în unul din n-rii trecuți, examinarea bacteriologică a stabilit că nu a fost provocat de holeră. Sâmbătă seara a sosit din Belgrad la Sabatca călăuza de tren Pecz Iozsef, care s-a îmbolnăvit prezentând simptome suspecte. A fost izolat imediat de cătră un medic și dus în baraca de holerici iar locuința lui a fost pusă sub paza poliției.

Măsuri de precauțiune se iau în portul Triest față de toate proveniențele din ținutul Salonic-Bosfor, care încă e contaminat de holeră.;

În regatul sârbesc — după cum se anunță oficios din Belgrad — s-au constatat până acum 400 cazuri de holeră, dintre cari 161 au fost mortale. Intre cei bolnavi au fost 343 soldați, dintre cari au murit 133. În Belgrad s-au ivit 118 cazuri de holeră, între cari 43 au fost mortale.

Logodnă. Florica Popoviciu și Emanoil Comșa logodiți. Lugoj—Brad.

Caz de moarte. În 20 I. c. a înecat din viață ofc. comitatens Paul Huza. Osămintele pământeste au fost depuse spre odihna de veș în cimitirul gr. cat. din Dej.

Petrecerea de vară îndelungată în Reghinul săsesc se va aranja Luni la 11 August n. 1913 (ziua târgului de vară) în Pavilionul promenezii din loc. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice.

De vândut un atelier de păpușerie, într'un oraș cu circulație mare, unde sunt mai multe școli medii. Prețul 500 cor. Detalurii la Administrația ziarului. 2-3

Din Brașov și Țara-Bârsel.

Pentru ocuparea catredrei de religie la școalele medii din Brașov s'a publicat în n-rul de Sâmbătă al »Tel. Român« concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în »Tel. Rom«. Petițiile sunt a se prezenta Eforiei școalelor centrale gr. or. rom. din Brașov.

Urania-Kino. Vineri și Sâmb. în 1 și 2 August n. la oarele 1/4, 4, 6 și 8 sa va reprezenta »Speckbacher sau mireasa morții« mare dramă, de războiu în 3 acte din luptele de libertate ale Tirolezilor în contra Francezilor (1809). Film admirabil, emoționant cu colaborarea a 2000 persoane. Se atrage cu deosebite atențiunea poporului dela țară asupra acestui film războinic. Costume și arme istorice. 1-2

Cărți și reviste.

Au apărut: Ștefan Meșe: Ce a scris N. Iorga. Vieța și activitatea sa. București »Tip. Românească«. — Prețul 3 lei.

— Rusciuc, Varna, Șumla, Silistra. Quadrilaterul dobrogean de B. G. Assan inginer. — Prețul 0.75 lei.

— Istoria naturală. În editura librăriei Ioan I. Ciurcu din Brașov a apărut:

»Istoria naturală« pentru școalele populare scrisă după cel mai nou plan de învățământ, cu ilustrațiuni, de Gheorghe Chelariu, profesor. Prețul 76 fileri. Manual aprobat de înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 107.467 din 27 Iunie 1913 pe seama școalelor populare elementare cu limba de propunere română.

POSTA REDACȚIUNEI.

D-lut I. B. în B. Nici noi nu știm. Se vede, că »Românul« ține să rupă cu rezerva pe care l-o impune oficialitatea. Și dacă realitatea nu-l poate oferi destulă materie recurge la fantazie, care s'a dovedit de cel mai prodigios colaborator al or-cărui ziar, care ține să fie »cel dintâi« și »cel mai bine informat«.

Această fantazie credem, că li-a dat și informația, despre »fuza« țărului Ferdinand și »scăparea lui în Ungaria«, despre »orăncenile încercări dintre Români și Bulgari« și »grozavele vărsări de sânge« întâmplale la Ferdinandovo, ca și capitularea trupelor române, cari »ostenite fiind nu opun nici-o rezistență trupelor bulgare«... (Vezi știrea, pe care o reproducem astăzi din »Românul«).

Protestul d-tale împotriva acestei păcănziri ce se face în contra oficialității și a moderațiunii, pe care trebuie s'o observe cu acum-păta're orice Român de bine, și-a greșit adresa. El trebuie să meargă... la Comitetul național și încă... telegrafice.

ULTIME ȘTIRI.

Atena 28 Iulie. Trupele grecești au raportat o mare învingere asupra Bulgarilor la Simetli. Regele Constantin a refuzat cererea Bulgariei pentru obținerea unui armistițiu de 3 zile. Coasta mării Marmara până la Enos e ocupată de Greci.

București, 28 Iulie. Tratat-ivele pentru încheierea păcii se încep Mercuri. Aproape toți delegații statelor balcanice au sosit aici. Sosirea prim-ministrului Greciei Venizelos se așteaptă pe mâine. Constantinopol 28 Iulie. Cu prilejul ocupării Adrianopolului Turcii au prins pe generalul bulgar Popow, care a fost adus aici.

Proprietar: Tip. A. Mureșanu: Branisce & Comp Redactor responsabil: Ioan Brolea.

Cursul la bursa din Viena. Din 25 Iulie 1913. Renta ung. de aur 4% . . . 100.20 Renta de coroane ung. 4% . . . 80.90 Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2% 70.06

FRĂȚII SIMAY, Brașov, Târgul Grăului Nr. 3.

Proprietari EMIL BOLOGA și SOȚII Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni. — Confeccionăm costume în timpul cel mai scurt garantăm pentru fason. — Telefon Nr. 199.

Stofe, mătăsării, confecțiuni, bluse și rufărie solidă. — Trusouri complete. — Serviciu prompt și prețuri moderate.

LA RAZBOI 500.000 DE ROMINI
 a ieșit în calea morții, iar la noi
 cu **500.000** coroane
 îți ieșe norocul cu trenul în cale la tragerea cea mai apropiată ce va fi
în 25 AUGUST a. c.
 dacă îl aștepti și îi deschizi ușița ca să intre, cumpărând
 cel puțin un loz dela „Banca Hipotecară Ungară“,
 care îl vindem de prezent pe:
36 de rate lunare de câte 6.30 coroane.
 Imperechiate, adică unul dela „Banca Hipotecară
 Ungară“ și unul dela „Prima Cassă de Păstrare
 Pestană din Patrie“, împreună cu;
40 de rate lunare de câte 10 coroane.
Câștigurile Principale: Cor. 1,000,000; 500,000; 300,000, 2
 de 200,000; 2 de 100,000; 2 de 75,000; 50,000; 10,000 etc.
Nici un risc! **Tot lozul câștigă!**
 TRAGERILE se țin în fața unei comisii supravegiate din partea sta-
 tului și sunt publice. Ele au loc la: 5 și 25 Feb.; 25 Apr.; 5 și 25 Iunie;
 25 Aug.; 5 și 25 Oct. și 27 Dec. a fiecărui an. Cu ocaziunea tragerii din
 DECEMBRIE se sortează câștigul cel mare de pe lume de:
1,000,000 Coroane.
 Lozurile acestea nu și perd valoarea ca lozurile lăteriei de stat, ci joacă
 în continuu până la finea tragerilor tuturor, astfel că un loz în caz de
 noroc se poate trage și de mai multe ori. Cel puțin odată însă trebuie să
 se tragă cu câștig fiecare loz.
 După primirea ratei prime imediat estradăm cumpărătorului Lista le-
 gală de rate, care conține Seria, Numărul și Litera lozurilor cumpărate
 iar după solvirea tuturor ratelor i se vor estrada lozurile originale. Ob-
 servăm la acest loc, că **deja după achitarea ratei prime drop-
 tul de joc și de câștig este exclusiv al cumpărătorului.**
 Pentru asignarea ratelor următoarea trimitem cumpărătorilor securi
 postale, cruțând astfel portul.
 Vă recomandăm cu toată căldura a cumpăra cel puțin unu sau do-
 uă din lozurile acestea, căci după term. narea războiului la tot cazul li
 se va urca prețul repede și nu vom mai fi în stare a le putea vinde
 sub condiții așa de favorabile ca în prezent.
**Nu lăsați norocul să vă treacă pe sub nas profitați
 de ocaziune și întindeți mâna după el căci nu puteți
 ști din ce tufă sare iepi râie!**
 Lozurile acestea sunt garantate și din partea visteriei statului ele
 se primesc cu cauziuno ori uide, se pot lombarda (zlogi), etc. cu un
 cuvânt sunt cele mai bune lozuri ce pe suprafața pământului concen-
 trate fiind în ele toate calitățile necesare și dorite.
 Adasând cu plăcere comenzile onorațiilor cetitori semnăm
 cu deosebită stimă
Ustredná banka uc. spol.,
Budapest Váci-körut 31.

Magazinul D. BERBECAR.
 Brașov, Strada Hirscher 7. — Telefon 487.
Au sosit: Toate noutățile în stofe de Rochi și bluse pentru vară.
 Trusouri complete pentru mirese și gineri.
 Rochi se confecționează după măsură. 12-30

STERN ANTAL. Atelier de croitorie pentru bărbați,
 Brașov, Strada Mihael Weis Nr. 18.
 Aduc la cunoștința on. public că mi-a sosit stofe moderne pentru
 sezonul de **primăvară și vară.**
 Execut după măsură, ori și ce veșminte; croială, modernă. Serviciu solid, cu prețuri moderate.
 22-25 — Pentru studenți costume cu 10% rabat. —

Publicațiune.
 Composesoratul de pădure a
 foștilor coloni din Toderița, —
 comitatul Făgăraș, — în 24 Au-
 gust 1918. la 10 ore a. m. în
 căncelaria comunală din Tode-
 rineza vinde în licitațiune publică
 și în oferte închise 650 stânjini
 scurte de lemne de țag crepele lucra-
 te de prima calitate, aflătoare în pă-
 durea composesoratului „Rachita“
 pe hotarul comunei Șicșa nouă,
 Prețul strigării 11 cor 50 fi-
 lleri de fiecare stânjin. —
 Vadiul să va depune în suma
 de 750 coroane în bani gata sau
 în hirtii prețioase de stat. —
 Condițiunile de licitație și
 contract în oarele oficioase să pot
 vedea la președintele composeso-
 ratului și la oficiul silvaral din
 cerc din Sercaia. —
 Toderița în 18 Iulie 1918
 În numele composesoratului
 Lazar Sbernecs.
 [președinte, învâțător.]

Georg Barthelmie
 Mechanic.
 Brașov, Strada Porții 41. Colțul Stradiei Sf. Ioan.
 Afacere specială cumasini de scris, - socotit, - dictat
 cusut. Aparat Electric. Lampe de buzunar, Gramophone,
 Placă, Ace, Bunde colorate, Hârtie și toate apartenențele U-
 tensiliilor etc.
Atelier mechanic fin. Telefon 380
 Școală de scris cu mașina.

„VIGYÁZZ“
 Presevative impregnate cu
Sublimat pentru bărbați
 Prețul duzina cu 4. 6. 7. 8. cor!
 Trimitere directă
 Turul fabrică de bandaje
Budapest II. Erőd-útoza 16
 1-12

SANATORIUM „SANITAS“
 institutul și caminul fizico-dietetic,
 în Versecz (Vârșeț). Ungaria de sud.
 9-10 Medic dirigente: Dr. L. MÉHEȘ.
 Sanatoriu este construit după modelul sanatoriilor moderne din străinătate.
 Cură individuală după sistemul Dr. LAHMANN. Băi de lumină electrică,
 băi de aer și soare, toate metodele de întrebuințare a apei, băi medicinale.
 Cure dietetice, cură de struguri. Institutul se află la poalele dealurilor,
 este provăzut cu parc și colibe aeriene și este deschis tot anul. La dorință
 se trimit prospecte. Sezonul principal Mai - Octombrie. **Prețuri moderate.**

A apărut o carte de valoare:
**„Cultivarea viei, Manuarea vinului,
 Morburile și vindecarea lor“**
 Autorul opului este Danil
 D. Graur, inv. și proprietar
 de vii. Opul are peste 150
 ilustrații și 294 pag. este
 cenzurat și aprobat prin Mi-
 nistrul de agricultură reg.
 ung. sub No. 96780/1912
 VIII-1. Se capătă la autor în
 Somlyógyógyintézet p. a. Krasznahidvég (Szőlőgy
 megye), cu prețul de 2 coroane plus 20 fl.
 porto. Librăria capătă rabat convenit.

Societatea acționară „Hebe“
 P. T.
 Direcțiunea asociației acțio-
 nare „Hebe“ dela băile de apă
 minerală alcalico-muriatice din Sân-
 georgiu-Românesc aduce la cu-
 noștință On. Public că luând în
 stăpânire aceste băi un renume
 atât de bun, în vederea unui
 sprijin și mai mare din partea
 On. Public românească a reorgani-
 zată această stațiune balneară
 după confortul modern necesar,
 reducând totodată simțitor atât
 prețul scaldelor, cât și al evarti-
 relor.
 Deasemenea sa îngrijit ca să
 ananjeze un hotelier priceput care
 stă la dispoziția onorațiilor oaspeți
 cu o bucătărie bună și etină.
 Prețul scaldelor calde: cl. I
 1-20 Cor. cl. II 1. — Cor.
 Scalda rece 40 fileri.
 Odă de închiriat în urma
 mai multor clădiri nouă cari sau
 făcut sunt din abondanță și pre-
 țul lor variază între 2-6 coroane.
 Efectele miraculoase ale ace-
 stei ape vindecătoare sunt în ge-
 nere cunoscute, așa că ne dispen-
 zează de ori ce alt reclam.
 Rugăm deci on. Public ro-
 mânesc să binevoiască a ne da
 tot aprijinul.
 1-3 Direcțiunea societății
 acționare „Hebe“

Avis.
 Se caută o **fută bună** și inte-
 ligentă română, care poseze limba
 corect pe lângă 2 băeți (o fetiță
 și un fecior de 5-6 ani.)
 Ofertele să se trimită direc-
 ta Domnului **Dr. Aurel Grozda**
Isuteni (Körösbököny).
 Se preferă cele orfane.
 4-10

Draudt & Jeckel
 Ferărie
Strada Vămei Nr. 16.
 Pentru secția specială de articole pentru casă și bucă-
 tărie în etajul I. **ținem în Vitrinele la intrarea
 în Curte o expoziție permanentă d.:**
**Unelte de casă și economie
 Mobile de fier**
**Sport și Cărute pentru copii
 articole pentru instalații și in-
 tocmiri de băi.**
 Afară de obiecte potrivite pentru cadouri de nunță
 și ziua numelui recomandăm cu deosebire, cel mai nou și
 renumit
**Aparatul de fier
 „Ultreform“**
 2-5

Dr. KENYERES
 Doctor în științele medicale universale. — Laborator medical
 și consultațiuni — Aranjament medical cu electricitate.
Emanăție de Radium. Instalație de Oxygen.
 pentru boale de nervi și interne.
 Ehrlich 606. Dr. Spengler vacinare contra oft. cel. Examinare de sânge
 (Zeiss microscop); bacterii de tuberculoză — la ivirea cîțicii I gonococci,
 Syph. spirochete — boală de sânge — spermă etc. — Analize
 chimice. Ingrijire cu serum, la boale de piele etc.
Brașov, Cetate, Strada Spitalului Nr. 2.
 Telefon 43. (Casa nouă din colț a lui Nagy). Telefon 43
Ordinațiuni dela 11 1/2-12 1/2 ore. La dorință prospecte.
 Visitele D-lor Colegi le primesc bucuros.